

Director y Administrador
LUDOVICO FURLAN

calle Coronel Ramón Lista 5158
Suc. 17
U. T. 50-5502

Naročnina:

Eno leto \$ 5.—; ½ leta \$ 3.—
Posamezna številka \$ 0.15

PRAVICA

JUSTICIA

PERIODICO YUGOSLAVO - ESLOVENO

Correo
Argentino
Central B

TARIFA REDUCIDA

Concesión No. 3054

Registro de la Propiedad

Intelectual N° 196.979

No. — Štev. 10.

Buenos Aires, 7 de Febrero de 1946

AÑO — LETO I.

BREZ KRIVIDE?

Napisal Dr. METOD MIKUŽ

Dvoje prinaša čas s seboj, in to oboje je treba danes ponovno poudariti. Prvič, da z vso dosledno natančnostjo odkriva vse, kar je dobrega in slabega, in drugič, da s svojo pestrostjo in neprestano vsakdanjostjo prerašča še tako skeleče rane in vodi v pozabljenje. Danes, ko je zavest in dejstvo svobode potrkala in odprla že sleherno slovensko srce, tako pošteno kot nepošteno, ko kaže vse z neizpodbitno zgovornostjo, kako lepo bo v najkrajšem času zaživela svobodna domovina, pa nastaja nevarnost prav posebne vrste, namreč, da bi začeli pozabljati stvari in da bi se ljudske množice uspravale v neressnici spricho svoje dobrohotnosti. Nikdar se to ne sme zgoditi! In če nam je količaj mar, da se ohrani težko priborjena svoboda, se moramo tudi zavedati, da jo je treba braniti z vsemi močmi. Zankrat sicer ne več z orožjem, pač pa smo dolžni braniti jo z našo neprestano pazljivostjo, z uspešnim delom in osebno poštenostjo. Bo morda kdo dejal — o tem niti najmanj ne dvomim — v kakšno korist je znova odpirati rane, znova opozarjati na to, kar se je že pozabil in se pobotalo z usodo v prepričanju, da pravice pač ni na tem svetu in je morda samo še kje na drugem. Pa je že tako, da ni prav, če pozabljamo stvari, ki jih ne smemo pozabiti, kot je včasih napačno, če se človek da voditi samo od svojega srca in pozabi na razum.

Danes je čas zgovorno pokazal, koliko zdravih sil je v poštenem slovenskem človeku, prav tako pa tudi, koliko jih še spi neizrabljenih. Ne moremo danes še reči, da dela vsak slovenski človek z vso silo, z vso močjo in pametjo. Imamo nazorno primero o vpreženih konjih, od katerih le eni vlečejo z vso silo voz in še svoje sovprežnike. Tudi pri ljudeh je tako, da eni vlečejo s tako silo, da obenem z dobrim, ki ga prinaša njihovo delo, vlečejo v srečo in boljše bodočnost tudi vse tiste, ki jih ni bilo nikdar volja, da bi se pri delu pretegnili. Sprva je slovenski narod vse to mirno gledal in trpel, enako kot gospodar, ki tudi leni živini ne odteguje potrebne krme, upajoč, da se bo poboljšala in mu časoma le koristno služila. Pameten je tak gospodar in pameten bo storil, če nazadnje nepopoljšljivo žival proda. Enako se danes slovenski narod zaveda, da ima v svoji sredi še lepo število velikih in malih lenuhov in da je prišel čas, ko je treba obračunati tudi z njimi. Prišla je namreč težko pričakovana jesen in polja so rodila kar in kolikor pač so. Pogrnjena je torej skupna miša slovenskega naroda, toda samo

za ene, — in za lenuhe nikakor ne. Nikdar in nikoli nismo dejali nekrcansko: kdor ne dela, naj tudi ne je, temveč vselej prav in pošteno: kdor *noče* delati, naj tudi ne je. In ko bo narod sedel k mizi svojega pridelka, bo prav kmalu uvidel, da bodo hoteli delati največjo silo in drenj prav tisti, ki vseh teh dobrot niso zaslužili. Ne bo po nobeni postavi nepošteno, če bo vse te napodil. A naletel bo na take nedolžne obraze, da mu bo dvignjena roka omahnila. Udaril pa bo kljub temu, čeprav bo sto izgovorov, katere vse moramo strniti v enega samega: ne čutim se krivega, čemu me podiš?

Da, ta "ne čutim se krivega" je treba odpraviti in vsem tem ljudem, ki imajo polna usta tako jalovih izgovorov, je treba danes in ne jutri dopovedati, da so veliki grešniki in krivci, ker ne delajo, ker so lenuhi. Premalo povemo, ko trdimo, da nam je okupator in izdajalec pustil samo kup razvalin, sledove štiriletnega gorja in trpljenja. Ne! Zapustil nam je tudi kup lenuhov in ti so zadnji preostanek njegove ohole moči in živinske surovosti. In potrebnejše in koristnejše je, rešiti prej to vprašanje kot pozidati porušeno hišo ali vas, čeprav nam teče jesenski dež na glavo ali za vrat. Hudobni ljudje so to, tisti, ki so vzrok draginje, tisti, ki povzročajo, da manjka toliko prepotrebni reči, tisti so to, ki jih je fašizem pustil za seme svoje še enkratne rasti.

Ko je začela padati roka narodne pravice po ljudeh, ki so pasli lenobo in s svojimi posestvi in trgovinami služili okupatorja, pač ni premišljevali, ali je padla po visoki ali ugledni osebnosti nekdanje gnile boljše družbe. Narod danes dobro ve, da mu nihče od teh lenuhov ni nikdar priskočil na pomoč. Kaj je imel slovenski narod od vseh graščin, graščakov, bank, zavarovalnic itd. in navsezadnje od bogate cerkvene posesti v Gornjem gradu, Jelovici in Podkljuki? Nič drugega kakor da so se v najtežji uri, ki jo je preživljal narod, spajdašili in s svojimi sredstvi služili najhujšemu slovenskemu krvniku vseh časov — fašizmu. To drži in se ne da ovrечи. Ne bo dejal narod: kriv si zato, ker si bogat, temveč kriv si, ker si se vezal z narodnimi sovražniki in si jim dal na razpolago svoje bogastvo.

Čas nosi s seboj tudi pozabo. In danes je slovenski narod na poti, da pozabi stvari, ki jih ne sme. Ne sme pozabiti svojih lastnih izdajalcev, čeprav se marsikje že sliši: "Odpustimo, pa je, saj je tudi Kristus". Seveda je, a je odpustanje utemeljeval: "saj ne vedo, kaj delajo". Tega ne moremo trditi o naših izdajalcih, o vseh tistih, ki so podpirali in hoteli ohraniti fašisti-

COMISION ORGANIZADORA FEDERACION JUVENIL YUGOESLAVA

Joyenes de progenie yugoeslava:

La juventud, símbolo del presente y garantía del futuro, siempre está llamada a cumplir el papel que la lógica en armonía con las circunstancias le impone y cuya indiscutible trascendencia en todos los países de la órbita terrestre alcanza el pedestal más elevado de la responsabilidad humana, como ser el de sucesores y continuadores de la obra que los predecesores lograron alcanzar a través de milenios. Vosotros, sois jóvenes y sois parte de la juventud del mundo, considerarse como tales no es suficiente en la nueva era que comienza, la era más avanzada de la civilización, la era de la incógnita, es necesario adelantarse a la fatalidad de los hechos y responder con certera decisión en los momentos en que las circunstancias así lo exigen. Hoy, el mundo se halla deprimido, necesita de nuevas fuerzas para su restablecimiento y la juventud es la única fuente que puede proporcionarle esas fuerzas.

Las juventudes de nuestra patria de origen, ya elevan los nuevos estandartes del progreso, ya ya marchan por las sendas que conducen a la meta hacia la cual hoy tiende toda la humanidad civilizada y progresista, ya se escucha su voz en el altar legislativo de la nación, ya se oye su paso impregnado de marcialidad potente en la palestra, donde se sellan los destinos de la patria, ya se observan los fulgores de la antorcha que conducen iluminando el porvenir. Aquí, en estas regiones, desde allá, de allende los mares, desde el terruño paterno, llegamos sus ecos que e ntétrico movi-

miento y son agitado tañen nuestros sentimientos instando a la concordia, a la unión y a la iniciación de la marcha por el derrotero que conduce al logro de los ideales que ennoblecen y vindican la humanidad civilizada.

Haciéndose eco e inspirados por los nobles ideales que animan a esa juventud, la de nuestra patria y las juventudes democráticas del mundo entero, el círculo de jóvenes más allegados a los centros de inmigrantes yugoeslavos ha dado los primeros pasos hacia la organización de la juventud de origen yugoeslavo y la fundación de la entidad que agrupará en su seno a todo aquel que se siente animado de la noble intención de colaborar en el cumplimiento de esos propósitos.

La necesidad de una organización juvenil se hace sentir cada día más en los medios de nuestra colectividad, debemos propender a su establecimiento, al establecimiento de esa entidad que será el vínculo de unión y medio de acercamiento, sobre bases culturales y recreativas, de todos los jóvenes de progenie yugoeslava, por todo ello abogamos para que:

- Los jóvenes de origen yugoeslavo no organizados ingresen a las filas de cualquier entidad democrática yugoeslava.
- Los jóvenes organizados y los por organizarse en colaboración con las autoridades de su entidad, procuren organizar los respectivos centros juveniles.
- Todo compatriota y simpaticante de lo preestablecido

čno suženjstvo na naših tleh. Ne- verni Judje pač niso vedeli, da križajo Kristusa, narodni izdajalci pa prav dobro, kaj delajo.

Vemo in priznamo, da je v velikosti krivde vseh teh izdajalcev neka gotova lestvica in razlika, da sta Rupnik ali Rožman več grešila kakor domobranec - bolničar. Prav tako narod dobro razlikuje, da je novopečeni ubežni kaplanski gorec- neč, ki je, tako naučen, videl za vsakim grmom boljševisko nevarnost. — nedolžno jagnje v primeri s svojimi težjimi in starejšimi sobrati. Prav zato danes narod ne more dejati: pridite nazaj prav vsi, enakopravni in enake časti vredni. Narod je pameten; živ in si zato ne želi nesmiselno in kratkovidno svoje zopetne življenske nevarnosti. Narod odpušča, iskrene so njegove amnestije, vso pravico na ima, odpuščati koliko, kaj in komu.

Dan za dnem človek lahko posluša: Naš ni prav nič kriv. In ta-

ko miselnost razume pri ženi, materi, sinu ali hčeri. A ta danes se neizprosno drži vseh tistih časov, ob katerih se človek upravičeno vpraša, kako so vse te žene, matere, sinovi ali hčere mislile takrat, ko je eden od teh, ki danes "ni nič kriv", odhajal v nemške cape oblečen v ofenzive proti lastnemu slovenskemu človeku.

Še so danes ljudje, ki jim pravičnost narodnih sodišč ni všeč in ki namerno ali nenamerno, vsekar pa neopravičeno, opletajo z jezikom, da so sodbe prestroge, krivične, nezaslužene. Priznati je treba, da je še marsikdo na svobodi, ki je nikakor ne zasluži, vendar pa vsi napor in nesebična dela velikega dela Slovencev le prezgovorno kaže, da je pri nas že zavidanja vredna resnična svoboda, ki jasno vodi še v boljše in lepše dni.

(Slovenski poročevalec, 12. sept. 1945).

SANS.

Boj Fašizmu

Če hočemo uspešno graditi bodočnost, ne smemo pozabljati preteklosti. Doletelo nas je premnogo razočaranj, tako da je beseda pravica dobila za nas grenek prizvok. Kljub slovenskemu preglaševanju načela o pravici samoodločbe narodov smo bili po prvi svetovni vojni proti lastni volji in proti pričakovanju priključeni tuji državi. Gesla, ki govorijo o pravici, so pogosto le sladka vaba, vzpodbuda za skrajni napor ljudskih sil za tuje koristi. In na vse razočaranje nas je tokrat neki državnik — čigar imena to potraje ne bom spominjal — imenoval imperialiste, ker smo hoteli svobodo. A kakšen naziv so tedaj zaslužili oni, ki so sramotno pogazili obljube, slovesno izrečene pred vsem svetom?

Oropani smo bili politične samostojnosti, a smo upali, da se bomo vsaj lahko svobodno kulturno izživljali. Te najosnovnejše človeške pravice niso bile nikoli osporavane niti narodom v kolonijah. Obljubljali so nam plakati, ki so bili takoj prve dni okupacije nalepljeni na vseh zidovih, da bomo pod novimi gospodarji uživali več pravic kot prej v Austriji. Bilo nam je to zagotovljeno, tudi v rimski zbornici z najvišjega mesta. Italija si je za svojo manjšino v Dalmaciji po pogodbi zagotovila vsa jamstva. Takih jamstev ona svojim slovanskim manjšinom ni dala. O njej ni bilo dovoljeno niti dvomiti, da ne bi držala dane besede in da bi kot kulturna država slabo ravnala z narodnimi manjšinami.

Takrat je to morda res kdo verjel, danes to pišemo in beremo z grenkim nasmehom. Sile, iz katerih je zrasel fašizem, so bile v Italiji zelo močne že takoj s prvega početka. S sredstvi, s katerimi so razpolagale, in s svojo krutostjo so prevladale delovne množice, s katerimi smo upadali ustvariti mirno sožitje. Fašisti pa niso iskali sožitja z nami, brezmejni šovinizem jim je narekoval le sovraštvo do nas. Bili smo jim v napotje pri zasledovanju njihovih imperialističnih ciljev za mejami, zato so nas zapisali narodnemu poginju. To smo kmalu in vsak dan huje občutili. S požigom Narodnega doma v Trstu se je začelo najkrutejše preganjanje, ki ga je bila kdaj deležna katera koli narodna manjšina v Evropi.

Ne bom opisoval občutkov, ki so ob plamenih Narodnega doma prevzemali slehernega primorskega Slovenca. Bil je to udarec v obraz

colabore y proporcione toda indicación que pueda hacer más factible lo presente.

Jóvenes yugoeslavos:

Nosotros, apartados de la patria de origen en las libérrimas tierras de América, no debemos olvidar a nuestros compañeros que acaban de salir victoriosos de la dura prueba a la que adversidad de las circunstancias los había sometido proporcionando inapreciables aportes a la causa justa de la humanidad civilizada. Seguir su ejemplo, es nuestro deber.

Comisión organizadora de la Federación Juvenil Yugooslava. Bs. Aires, diciembre 1945.

vsakemu čutu pravičnosti, smrtna rana narodnega miru na tem ozemlju. Poteptane v prah so bile obljube o pravicah, kot da jih nikoli ni bilo. Zavedali smo se, da tisti plameni pomenijo začetek, ki mu ni bilo videti konca. Bil je to signal za požig ostalih kulturnih domov širom dežele. Spreminjali so se v pepel naši odri, naše knjižnice, mnogo naše kulturne dobrine. In sporedno s temi plameni je fašistični bes brezobzirno gazil vse, kar je bilo slovenskega. Oropani so nas hoteli vsega, kar bi kazalo na zunaj, da smo narod. Le narodne zavesti nam niso mogli vzeti. In ni ga bilo, na kogar bi se bili takrat oprli. Svet — sokrivec teh zločinov — je bil gluh za naše klice. Tiste ljudske sile v notranjosti države, ki bi bile z nami, so bile same pogažene po fašizmu in obsojene v molk.

Čudi se danes tujec, ko sreča tako malo prič slovenske kulture v naših mestih. Ne čudil bi se, če bi poznal našo zgodovino zadnjega četrstoletja. Kaj bi danes velikega lahko pokazali svetu, da je imelo prosto pot naše kulturno izživljenje! Ne bi se nam bilo treba sramovati pred drugimi kulturnimi narodi. Tudi danes se ne sramujemo. Ni naša krivda, če je pred nami široka, neizorana ledina. Odeovornost za to in sramoto nosijo drugi, ne mi! Bridko nam je le, da moramo danes zopet zaženjati tam, kjer smo začeli pred davnimi leti. A začinjamo

Naša Dolžnost

Razvoj volilne kampanije v deželi zavzema naravnost obliko terorizma, brezupna početja oboroženih tolpc ki izzivajo in napadajo ljudi in shode demokratičnih sil jasno pričajo kakšnih sredstev se bo poslužil fašizem v slučaju zmage pri prihodnjih volitvah. Zato tudi danes ponovno povdarjamo da je usoda demokratičnega argentinskega naroda, tudi naša usoda. Mi nikakor ne moremo pozabiti na usodo ki nas jedoletela pod italijanskim fašizmom in pozneje naše brate pa pod nemškim. Saj je večina nas šla v emigracijo z trebuhom, radi fašizma. Prišli smo v deželo da si bomo služili svoj lastni kruh, katerega nam je tujec na naši lastni zemlji kratil. V teh dolgih letih našega bivanja v tej deželi smo se seznanili z razmerami in smo se popolnoma prilagodili socialni realnosti dežele. Zato tudi poznamo prav dobro želje tukajšnjega naroda, kjer tudi mi in vsak po svoji moči gradimo in delamo zgodovino Argentine.

Omenili smo že da se je v zadnjih letih vedno bolj omejevala prostost in civilne svobodščine katere jih zagotavlja argentinska ustava in zakoni. Toda sedaj nam preti druga nevarnost, nevarnost naciperonizma. Nacifašistična politika peronizma razvija svojo fašistično politiko tudi med raznimi kolonijami, katera skuša sejati mržnjo in razdor enih proti drugim. Toda naciperonistična politika nacionalne mržnje ni usmerjena proti tujim imperijalističnim monopolom ki izkoriščajo toliko tujca kakor domačina, temveč je usmerjena proti naprednim sektorjem raznih kolonij ki se borijo proti napredovanju fašistične kuge. Obstoja še druga nevarnost in ta je, da reakcionarne sile v emigraciji si prizadevajo na vse mogoče načine da bi odtegnili izseljence od borbe proti fašizmu. Pravijo mi tujeji se ne smemo vmešavati v notranje politične razmere, zavedajmo se da je to refinirana taktika reakcije, ki skuša nevtralizirati rati borbo proti fašizmu. To se ne dogaja samo tukaj, ali ni bilo ravno tako v stari domovini ko se je naš vod dvignil brez orožja proti nemškemu okupatorju. Tudi doma so dvignili svoj glas "rešitelji" ki so nagovarjali narod naj se ne bori proti okupatorju, dočim se je pozneje videlo da so prav ti "junaki" in narodovi "rešitelji" bili so najbolj verni hlapci in izdajalci svojih lastnih bratov. Mi nikakor ne moremo ostati brezbrizni napram tej profašistični politiki. V naših rokah je orožje s katerim se lahko borimo, povsod in ob vsaki priliki se moramo boriti proti takti "nevtralnosti in nevmešavanja". Če bomo to storili bomo veliko primogli argentinski demokraciji.

Imejmo pred očmi pred vsem dejstvo, čeravno žalostno — da je mnogo naših rojakov, katere je pridobila naciperonistična demagogija. Naša dolžnost in vsakega zavednega protifašista, ki ljubi svoj narod, ki mu ni deveta briga usoda narodov mora razjasniti in dokazati v pravi luči demagoško politiko socialnih pridobitev ki jih toliko izrablja peronizem. Z tem bomo tudi moralno podprli jugoslovanske narode in vse narode ljubitelje miru in mirnega sožitja med sočlovekom.

SLOVENSKI MLADINI

Odbor mladinskega odseka, D. K. D. "Ljudski oder" kliče vso slovensko mladino, katera živi v mestu in okolici da pristopi v naše vrste. Naš odsek je sedaj začel delovati z največjim veseljem in navdušenjem kot nikdar prej.

Ob tej priliki sporočamo slovenski mladini da športne priprave katere imamo v našem društvu bodo v naprej ojačene, ustanovili bomo tudi nove odseke: basket-ball in nogomet. Sporačamo tudi, da se v teh momentih organizira Federacija Slovenske Mladine, v kateri mora sodelovati slovenska mladina ter istočasno mora ojačati obstoječe slovenske mladinske odseke da bo na ta način prisotna pri aktivnostih ki se bodo razvijale. Mladina D. K. D. "Ljudski oder" bo podvzela svojo lastno kampanijo v pomoč jugoslovanskim narodom, da na ta način pripomore skupnemu fondu za nakup blaga in živil za naša domovino.

Mladinski odbor vabi vse slovenske mladeniče da vstopi v naše vrste da na ta način razširimo naše delovanje vsak dan bolj, lahko se vsak javi v našem tajništvu Cnel. Ramón Lista 5158 od 20-22 ure vsako sredo.

Odbor mladinskega odseka D. K. D. "Ljudski oder".

s svežimi silami mladega naroda, ki ima vso bodočnost pred seboj. In začinjamo z odločnostjo, da moramo čimprej dohiteti, kar smo zamudili. To smo dolžni svojemu narodu in človeškemu napredku.

Noben narod ne sme zidati svoje bodočnosti na tuje obljube, ampak le na svoje lastne sile. Požar Narodnega doma in kar je temu sledilo, nam je potrdilo te stare resnice. To prepričanje nam je med to vojno tudi potisnilo orožje v roko in nam narekovalo brezprimernih žrtev. Borili smo se za politično neodvisnost, katera edino je lahko dovoljno jamstvo za svoboden ter nevoten gospodarski in kulturni razvoj. Pregrenke so bile naše izkušnje, da bi se mogli sprijazniti s kakršno koli rešitvi-

jo, ki bi nam ne priznavala popolne svobode. Preveč je še duha fašizma v svetu, da bi mogli zaupati komur koli, če nečemo doživeti novih razočaranj. Plameni Narodnega doma so nam v trajen spomin in opomin! Toliko poštenja in politične modrosti je v nas, da nikomur ne odrekamo pravic in da smo pripravljeni na odkrito sodelovanje z vsemi protifašističnimi silami pri nas doma in v svetu. Naš boj pa je veljal in velja fašizmu včeraj, danes in jutri!

France Bevk.

("Primorski Dnevnik").

Življenje in borba

V zadnjih spisih pod gornjim naslovom smo imeli priliko natančno spoznati življenje in borbo kraškega rojaka M. Gržina. Danes priobčujemo njegovo pismo, napisano pred šestimi leti, iz katerega je razvidno dalekovidnost rojaka, kateri vključno z časnim porazom delavstva in zaslužjenih narodov je ostal z trdnim prepričanjem, da slej ali prej bo zasijalo sonce svobode.

Kar se je dogajalo tekom let, posebno pa kar se dogaja danes, nam samo potrjuje kar je tovariš Gržina napisal že pred leti v koncentracijskem taborišču.

Dragi Tone!

Z veseljem sem prejel Tvoje vrstice, iz katerih vidim, da imaš razumevanje za moj položaj, in da si mi tudi pripravljen pomagati, za kar se Ti prisrčno zahvaljujem.

Popolnoma imaš prav ko trdiš, da mednarodna solidarnost delavstva ni zadostna, ter da so skoraj vsi naši dosežani porazi rezultat naše nezadostne povezanosti. Ko bi celokupni razred, pokazal za časa španske vojne vsaj del one požrtvovalnosti kot so to pokazali oni, ki so svoje zdravje in življenje prostovoljno pustili na španskih bojiščih, tedaj bi cela stvar prav gotovo drugače končala.

Poraz španskega ljudstva je naš skupni poraz in njegova zmaga bi nas ogromno približala našemu velikemu cilju.

Toda vključno temu ne smemo kloniti, ampak voditi moramo nadalje borbo. Razredna borba dobiva ravno sedaj odločujočo formo, katere uspeh pa zavisi od aktivnosti in zavednosti delavskega razreda.

Španski narod je krasen narod, čudil sem se njegovemu poštenju, junaštvu in svobodoželjnosti. Zelo me boli tragična usoda njih ki so ostali na milost in nemilost krvi željnih fašističnih rabljev, saj je med temi tudi veliko mojih osebnih prijateljev in tovarišev. Vendar pa

Na Balkanu je vsplamtel plamen vsiaje za svobodo in demokracijo

Govor podpredsednika zvezne vlade Jugoslavije Edvarda Karde-lja na prvem kongresu balkanske mladine.

Beograd, 9. Tanjug.

"Dragi bratje in sestre, mladi tovariši, gospoda! Toplo in iz srca vas pozdravljam v imenu vlade demokratične federativne Jugoslavije. Z radostjo in ljubeznijo sprejema danes in te dni prestolnica demokratične federativne Jugoslavije in vsa naša dežela v svoji sredi predstavnike mladega pokoljenja balkanskih narodov in njihove goste. Kongres balkanske mladine je gotovo simboličnega značaja. Komaj so utihnili topovi, ko se je zbrala mladina balkanskih narodov, da pred vsem svetom izpregovori o tem, kar so že tako dolgo mislili v svojih srcih najboljši ljudje teh narodov, da izpregovori o vročih željah ogromne večine ljudskih množic balkanskih dežel, da se balkanski narodi pobratijo, da jim bo zagotovljena svoboda in mir ter nemotena notranja izgradnja blagostanja in sreče. V vsej svoji zgodovini so se balkanski narodi borili za svojo svobodo, proti Turkom, avstrijskim in madžarskim osvajalcem, Benečanom in italijanskim imperialistom. Njihova zgodovina je izpolnjena z vstajami, žrtvami, trpljenjem, zmagami iz svobodoljub-

lja, velikimi neprednimi pridobitvami, ustvarjanjem narodnih držav, hitrim razvojem narodne kulture itd. Medtem je bil Balkan hkrati tudi poprišče mnogih interesov, zlasti v zadnjih sto letih. Na njegovih tleh so se križali tuji imperializmi in čestokrat odredjali pota zgodovine balkanskih narodov proti njihovi volji in njihovim interesom. Vezali so se z reakcionarnimi, protidemokratskimi silami teh narodov in jih izkoriščali kot svoje orodje. Zato je zgodovina balkanskih narodov izpolnjena tudi z medsebojnimi spopadi, izdajami, težkimi narodnimi nesrečami itd.

SKUPNA BORBA. NAUK ZGODOVINE

Tako je bilo tudi v tej vojni. Nemški fašistični imperialisti so izkoristili notranje reakcionarno protidemokratsko silo v Rumuniji, Madžarski in Bolgariji, da potegnejo te narode v vojno proti Sovjetski zvezi, proti Združenim narodom in proti svobodoljubnim silam sploh. Prav to so hoteli napraviti tudi v Jugoslaviji, ko so podpisali z vlado Cvetkovič-Maček trojni pakt in pripravljati pozneje z Dražom Mihailovičem zarote proti narodnosvobodilnemu pokretu. Toda vse te načrte so prekrizali naši narodi najprej 27. marca 1941, pozneje pa z vse svojo junško osvobodilno borbo skozi polna štiri leta vojne.

Jugoslavija v tej borbi na Balkanu ni ostala osamljena. Junško sta se dvignila k vstaji tudi grški albanski narod, razvili so se partizanski odredi v Bolgariji in drugod. Na Balkanu je znova vsplamtel plamen vstaje za svobodo in demokracijo. Po zaslugi te borbe in v prvi vrsti osvobodilnega prodora Rreče armade na Balkan in njene pomoči balkanskim narodom, ki so se borili, so bile balkanske dežele osvobodene, okupator uničen ali pregan. Toda ne samo to. Po zaslugi dosledne demokratične politike voditeljev Rdeče armade v deželah, ki jih je ta osvobodila, so mogli narodi teh dežel kočno svobodno izraziti svojo voljo. Zato se kmalu v vseh teh deželah prevzelo oblast demokratične sile. Protidemokratske reakcionarne sile, ki so bile toliko desetletij glavni krivec medsebojnih spopadov na Balkanu, so zlomljene skoraj v vseh balkanskih deželah in ustvarjeni so pogoji za resnično bratske in prijateljske odnose med balkanskimi narodi v bodočnosti.

Na svetu so ljudje, ki mislijo, da je slabo, da se balkanski narodi bratijo, da je nekaj slabega v režimih in v notranjem redu, ki podpirajo tako razvojno pot na Balkanu. Jaz pa mislim, če nič v tej naši življenski praski ne dokazuje, da so balkanski narodi našli svojo pravo pot, je dokaz prav to dejstvo, da oni danes pogumno uničujejo izvore medsebojnih spopadov in vojn, ker samo tako morejo postati steber miru in tem delu Evrope, ker samo tako ne bodo več orodje fašističnih in profašističnih sovražnikov demokracije, svobode narodov, miru in napredka. Ali more en sam iskren demokrat na svetu reči, da so to slabi

uspehi političnih izprememb na Balkanu?

Vaš kongres potrjuje to voljo ljudskih množic na Balkanu. Ta kongres pomeni da je mlado pokoljenje Balkana posnelo dobre nauke iz vrst nesreč, v katere so bile vržene balkanske dežele v poslednjih desetletjih po krivdi svojih protidemokratskih voditeljev. To pa pomeni, da je v vseh balkanskih deželah nekdo, ki bo branil demokratične pridobitve osvobodilne vojne proti fašističnim osvajalcem in njihovim balkanskim pomagačem, ki bo poglobljajal prijateljstvo in bratstvo med balkanskimi narodi, ki bo delal za utrditev medsebojnih zvez.

KJER JE MLADINA — TAM JE ZMAGA

Za osvobodilni boj naših narodov je bila velika udeležba mladine vedno najznačilnejše svojstvo. Vedno smo bili ponosni na to dejstvo in ono nam je vedno vlivalo zaupanje v bodočnost. Zmaga mora biti tam, kjer je mladina. Z istim ponosom in zaupanjem v bodočnost gledamo na kongres balkanske mladine. Enotnost balkanskih narodov ni več samo želja in upanje najboljših posameznikov, ona je pričela postajati stvarnost, ki jo podpirajo in branijo široke ljudske množice Balkana in, kar je treba posebej naglasiti, ki jo podpira, brani in utrjuje mladina balkanskih dežel.

Danes ima prijateljstvo balkanskih narodov tudi tako močan branik, čvrsto oporo, kakor je to nepremagljiva Sovjetska zveza, ki se je tako nesebično zavzela za osvoboditev Balkana. Toda tudi za samoodlobo balkanskih narodov ima prijateljstvo balkanskih dežel tako oporo, kakor so simpatije in podpora vseh Svobodoljubnih narodov.

Balkanska mladina mora biti

najčvrstejši branik za obrambo velikih pridobitev osvobodilnega boja proti fašizmu in njegovim pomagačem, biti mora najaktivnejša sila, ki bo te pridobitve dalje razvijala. Zato se mora boriti predvsem za svojo lastno, vedno čvrstejšo enotnost, ker bo ta enotnost eden od najvažnejših doprinosov k prijateljstvu in enotnosti balkanskih narodov.

Boriti se mora proti mračnemu šovinizmu in nacionalizmu, ki je vedno orodje protidemokratske in protinarodne reakcije. Biti mora nositelj ideje samoodlobo in enakopravnosti narodov. Storit mora vse, da bi se iz duhovnega življenja balkanskih narodov izruval tisti strupeni koren, ki so ga vsadili sovražniki svobode, napredka in enotnosti balkanskih narodov. Boriti se mora proti vsem preostankom fašizma in njegovim protidemokratskim reakcionarnim virom, ki se niso nehali biti aktivni ki bodo še dolgo hoteli ostati aktivni. Boriti se mora proti vsemu tistemu, kar hoče odvrniti narode Balkana s poti demokracije, napredka in medsebojnega zblizanja in bratenja.

To je za nas tem važnejše, ker gotovi reakcionarni krogi na Balkanu vendar še upajo, da bodo s šovinističnimi izzivanji vnesli nov spor na Balkan, da bi rešili svoje lastne notranje položaje in da bi s tem storili uslugo gotovim ostankom in profašističnim krogom v svetu, ki jih vzdržujejo.

Ni dvoma, da bo ta prvi kongres protifašistične svobodoljubne mladine Balkana mnogo doprinesel k vsem tem nalogam. Želim vam mnogo uspeha pri delu in predvsem, da plamen bratstva in enotnosti danes gori iz vaših src, da objame vse balkanske dežele, vse njihove narode in da ustvari iz Balkana nezlomljiv branik svobode, miru in prijateljstva med narodi Evrope".

SLOVENSKA MLADINA

D. K. D. LJUDSKI ODER IN GOSPODARSKO PODPORNO DRUŠTVO SLOVENCEV

priređi

VELIKO SKUPNO PRIREDITEV

V POMOČ DOMOVINI

v veliki kinomatografski dvorani

"NOBEL" — Avda. Fco. Beiró 5260

dne 15. februarja od 7.30 zvečer.

S P O R E D :

Prvi del:

Argentinski aktuelni dogodki.
Branitev Stalingrada.
Jugoslovanski gerilci.

Drugi del:

Peruti k zmagi.

Tretji del:

Meana zboru G. P. D. S. in Lj. Odra, pod vodstvom J. Kleblja in J. Samca, bosta zapela več pesmi.
Gđčna. Vera Leban in gđčna. Daneu, bosta zapeli s spremljevanjem na glasovir več lepih pesmi.
Nastopal bo tudi dobro poznani bariton A. Hrovatin, zapel bo več pesmi s spremljevanjem na glasovirju.

Četrti del:

Ruski film "JUNAKI CRNEGA MORJA".

Splošna vstopnina: \$ 1.50

Vstopnice v predprodaji v D. K. D. Ljudski oder, Ramón Lis-ta 5158 in v G. P. D. S. Simbron 5148.

Vljubno vabi

ORGANIZATORICNI ODBOR.

na osnovi mojega poznavanja Španije in Špancev trdim, da Franco ni osvojil Španije je tudi nikoli ne bo. Borba španskega naroda se je sicer krvavo nehala in se je vkljub ogromnim žrtvam končala s porazom ljudske armade, ali ona ni bila zaman. To je bila velika šola celega naroda, kateri bo šele sedaj videl kaj je izgubil. Zamisli, ali si bo mogel Franco pridobiti kmeta, kateri si je po stoletni borbi priboril zemljo katera je sedaj ponovno postala last fevdalcev in farjev, a kmet zopet tlačan.

Delavci so imeli potom sindikatov v svojih rokah večino tovarn in podjetij, ki so jim sedaj odvzeta ter prešla zopet v roke kapitalistov. Osvobodilna borba je vzgojila ogromno število vojaških in političnih voditeljev. V Franciji se nahaja čez 200 tisoč španskih beguncev, v koncentracijskih taboriščih v Španiji pa gotovo še enkrat več. Ni reakcionarne sile, ki bi mogla uničiti tolikšne revolucionarne rezerve, ki bodo kmalu prišle spet do izraza.

Zgodovina našega gibanja nas uči, da ni zmage brez žrtev in porazov. Poraz ruskega proletarijata leta 1905, je v mnogim vzgojil ruski narod. Brez onega ponesrečenega poizkusa — velike pripravljalne šole — bi težko triumfirali leta 1917.

Slučaj španskih kapitalistov, Casada, Miaje in Besteira nam potrjuje staro dejstvo, da je srednja buržuazija nesiguren zaveznik proletarijata. Ona učestvuje v borbi do tedaj, dokler to zahtevajo njeni interesi, kakor hitro pa nastopijo težki momenti ona pobegne v nasprotni tabor. Takšnih elementov je bilo na žalost premnogo, toda z obzirom na karakter španske borbe (narodno osvobodilni) teh niso mogli pravočasno eliminirati iz vojske in državne uprave.

Tovariš Negrin pa je ostal do kraja zvest interesom naroda ter ga sedaj blagotestno samo njegovi stari protivniki gospod Prieto in kompanija.

Sprejmi prirsčne pozdrave

Mitija.

Interniranci iz Dachau

(Nadaljevanje)

1899, Sušak; Bukovec Egidij, 1926 Kozica pri Čedadu; Bukovec Franc, 1927, Bukovec pri Gorici; Buratovič Andjelko, 1889, Glavotok na Krku; Butkovič Mate, letnik 1912, Pulj. ....

Carli Rajmund, 1912, Gorica; Cecchi Anton, 1913, Porec; Chiačič Alfred, 1920, Sv. Lenart pri Čedadu, Chiucchi Nikola, 1905, Ronki pri Trstu; Codelia Emil, 1921, Trst; Codelja Kristjan, 1905 Senožeče; Coloni Alojz, 1929, Podgrad pri Divači; Cozza Anton, 1923, Pulj - Valeš, Istra; Crkvenik Mario, 1910, Izola, Istra; Crnogorac Albert, 1914, Trst;

Černjul Mirko, 1921, Sv. Martin pri Labinju; Čalič Tone, 1926, Marčana pri Pulju; Čebtron Viktor, 1926, Martine pri Brjah; Čebtron Vojko, 1924, Rihemberg; Čelbar Marija, 1922, šent Peter na Krasu; Černigoj Franc, 1911, Postojna; Čok Leon, 1928, Trst; Čorič Petar, 1911, Vjelnik; Černidogar Jernej, 1908, Straža pri Cerknem; Čuk Adrijan, 1927, Trebeč pri Trstu, Čurič Ivan, 1923, Prisoje - Grabovica, Čvek Peter, 1923, Cerkno.

Dakskobler Oskar, 1908, Tolmin; Dalize Josip, 1927, Staro selo pri Kobaridu; Daruf Aleksander, 1901, Reka; Debelič Ante, 1912, Rab; De Franceschi Dionizij, 1927, Gračišče v Istri; De Juri Severin, 1903, Ronki pri Trstu; Dell' Antonio Rihard, 1904, S. Nicolo v Istri; Delgiusto Ivan, 1922, Piran; Derbas Ivan, 1905, Trst; Derencinovič Eliodor, 1924, Reka; Derki Anton, 1926, Bizovac, Kotare; Derndi Alojz, 1891, Pazin; Devetak Cvetko, 1926, Sv. Mihael pri Gorici; Derjak Rudolf, 1919, Reka; Dolmovič Jure, 1924, Podraje; Domijanič Mate, 1928; Krničari pri Pulju; Dondo Orlando, 1906, Kopriva; Dragozetič Ivan, 1921, Kornici na Krku; Drandič Božo, 1921, Pulj; Dražič Vinko, 1920, Kali; Danugdžija Dimitrije, 1901, Sušak; Dundara Jakob, 1914 Sescki na Koči pri Lebinu; Dušani Cezar, 1922, Vrnež v Istri; Duškovič Vladimir, 1928; Botoniga pri Pazinu; Dušič Giuseppe, 1923, Reka;

Ermani Matej, 1906, žminj;

Faraguna Anton, 1908, Faraguna pri Raši; Faraguna Julij, 1925, Sv. Nedelja v Istri; Faraguna Marjan, 1913, Labin pri Pulju; Filiput Drago, 1925, Renče pri Gorici; Finzi-Fančič Josip, 1899, Trst; Frank Bertl, 1917, Vranej selo; Flego Gregor, 1922, Pankrač v Istri; Fon Rudolf, 1880, Trbiž; Fornazar Josip, 1901, Turčica v Istri; Fortunato Anton, 1910, Dinjan v Istri; Frank Ivan, 1927, Prem; Frankovič Bruno, 1921, Reka; Franza Josip, 1906, Peletici v Istri; Frlan Milan, 1917, Matulje pri Reki; Frlan Milan, 1920, Rubiš v Istri; Fumis Ivan, 1907, Selca pri Renčah; Furlan Jožef, 1917, Otošče;

Golović Josip, 1923, Glavotok, Krk; Gambin Anton, 1916, Kastelec, Istra; Gandusič Fernando, 1885, Trst; Garbar Dušan, 1920, Pazin; Gasperi Anton, 1895, Trst; Gauš Ivan, 1910, Klana, Istra; German Josip, 1920, Sacu, Prean, Pulj; Gerželj Anton, 1923, Slnadole, Geržina Alojz, 1910, Veliki

Otok, Postojna; Giacomini Guido, 1913, Trst; Giovanini Giovanni, 1928, Vila Padova 25, Istra; Giovannini (Ivančič), 1924, Pazin; Giurič Antonio, 1922, Politimove; Glovakov Miloš, 1923, Turjalo; Glavič Franc, 1888, Pican; Glovovič Ivankin, 1912, Opatija, Gluvalov Miloš, 1923, Turja; Godina Edvard, 1915, Trst; Golec Zvonimir, 1912, Trsat, Sušak; Goli Angelo, 1914, Labin; Gole Lovrenc, Golia, Istra; Goljanič Petar, 1901, Krk; Goljevšek Alojz, 1909, Vrh nad Kanaloma; Golob Ivan, 1901, Solkan; Gonon Mario, 1926, Gorano Istra; Gorjan Ivan, 1917, Solkan; Gorkič Ivan, 1894, Sovodenj; Gosarič Josip, 1902, Gorica; Gostiša Jožef, 1917, Dolenja vas pri Trstu; Grapar Ivan, 1909, Sv. Kliman; Gregorič Ivan, 1918, Madež; Gregorič Milan, 1897, Gorica; Gregorič Rado, 1927, Vogrsko, Volčja Draga; Grgič Alojz, 1907, Križ pri Tomaju; Grmek Teodor, 1912, Križ pri Tomaju; Grubišič Josip, 1925, Drinovci; Gruden Josip, 1928, Godovič; Gržnič Mate, 1906, Klana, Reka; Grželj Adolf, 1924, Postojna; Gudlin Tomo, 1900, Goričan; Guerato Narciso, 1921, Reka; Gulič Franjo, 1925, Supetarska na Rabu; Gulič Ivan, 1920, Repentabor; Guštin Marcel, 1913, Trst; Guzovič Viktor, 1907, Smriješka pri Kraljevič;

Haglič Artur, 1927, Istra; Harei Ernest, 1913, Zalošče; Herlijevič Franjo, 1910, Ravna Gora Gorski Kotar; Hirsch Otto, 1896, Reka; Hižman Ivan, 1925, Draškevac; Hoban Severin, 1891, Trst; Hočevar Jože, 1891, Trst; Holer Fabio, 1921, Trst; Horjak Ludvik, 1909, Trst; Horjak Franc, 1921, Nadulje; Hrastič Ivan, 1904, Beran, Pazin; Hrastič Josip, 1917, Bera Pazin; Hrovat Jožef, 1893, Bovec; Humar Boris, 1922, Bilje, Gorica, Hvalič Alojz, 1920, Podgora, Gorica; Hvalič Alojz, 1922, Podgora, Gorica.

Ivančič Karel, 1924, Tervis, Istra; Ivik Rudolf, 1922, Pazin;

Jaksetič Spartak, 1924, Trst; Jakšič Drago, 1919, Jakšič; Jančič Jožef, 1914, Klake; Janko Josip, 1927, Straniči Istra; Japelj Janez, 1901, Stuteno - Postojna; Jenček Ivan, 1924, Strmci pri Postojni; Jaromela Ivan, 1919, Pazin; Jereb Boris, 1905, Trst; Jerman Avgust, 1925, Skujari pri Pulju; Jeromela Frano, 1924, Beniči - Pazin; Jeva Mario, 1927, Raša, Pulj; Jeva Vito, 1926, Raša Pulj; Juh Peter, 1911, Trst; Jaliani Ivan, 1926, Butari, Istra; Jurca Alojz, 1889, Voljčji grad 54, Kamen; Juranič Oskar, 1909, Reka; Jurečiči Franc, 1913, Smrekeljevac; Jurič Alojz, 1925, Krmin; Jurišević Franjo, 1905 Gilac 16, Materija pri Reki; Jurkovič Petar, 1914, Milovčič 2, Dubašica, Krk; Jurkovič Rudolf, 1913, Ravna gora; Jurman Stanislav, 1923, Sv. Petar u šumi; Jurman Vid, 1904, Bale 31, Pulj; Jastini Petar, 1910, Kastelir 250.

Kante Alojz, 1903, Sv. Pomer, Komen; Kaporalin Ivan, 1901, Šišan 183, Pulj; Karabajič Drago, 1925, 1925, Malinska; Kataro Josip, 1924, Draga Raška, Krk; Kavčič Marian, 1925, Tolmin 5; Ketscher Narciso, 1918, Trst; Kinkela Ivan, 1904, Reka, Kale; Kikelj Angel, 1913, Stražišče, o-

kraj Grahovo; Klanjšček Mirko, 1919, šent Maver pri Gorici; Klarič Ivan, 1926, Škerbina 2, Buzet; Kleč Franc, 1909, Granovo pri Bači; Klepač Josip, 1908, Vode 1, občina Gerovo; Kleva Anton, 1903 Barban 4, Pulj; Kliman Ivan, 1924, Klimani 8, žminj; Klimič Marjan, 1911, Mavretiči 593, Livade; Kljun Alojz, 1929, Podgrad pri Divači; Knez Janez, 1923, Sv. Jakob, Šilvevica; Kobal Alojz, 1906, Planina, Vipava; Kobal Anton, 1917, Vojsko, Idrija; Kobal Karel, 1913, Pazin; Kocjan rFranc, 1907, Merče, Sezana, Trst; Kocjančič Anton, 1908, Kaštelir 18, Istra; Kocijančič Grgur, 1899, Kaštelir 18, Istra; Kodelja Miro, 1922, Budanje, Vipava; Kodrič Stanko, 1910, Gorica; Kofol Stanko, 1922, Slap pri Idriji; Koglot Ivan, 1908, Vrtojba; Kolarič Martin, 1912, Vrbovešček, 139; Koljevina Ilija, 1926, Čres; Komar Ivan, 1926, Kobarid, 147; Komic Stanko, 1925, Vipolže; Kos Anton, 1909, Šumber, 123, Pulj; Kostolano Samuel, 1910, Ložan Glavna 156; Košara Petar, 1923, Baliki, Istra; Košara Viktor, 1922, Putini, Julj; Kovač Benjamin, 1900, Lokavec, Apdovščina; Kovač Jože, 1913, Trst; Košča, 1896, Ajdovščina; Kožljan Josip, 1893, Lobjorčika 34, Istra; Kožulj Ivan, 1915, Matulje; Krajcar Ivan, 1913 Faraguni 12, Labin; Krajevič Roman, 1926, Martinči - Grigiava; Kravanja Mirko, 1912, Gorica; Kraus Egon, 1926, Trst; Krašna Pavel, 1898, Raša; Kraševič Pavel, 1906, Krk; Kranjčec Peter, 1907, Bartolovec; Kranjčič Mirko, 1925, Postojna; Krajnik Alojzij, 1925, Ročinj pri Kanalu; Kranje Pogomir, 1925, Postojna; Krbavec Kuzma, 1904, Katuu-Pazin; Kreč Martin, 1925, Križovljan; Kren Kren Roman, 1924, Medan pri Gorici; Kreševič Rudi, 1922, Račice-Reka; Krevato Marian, 1899, Pulj; Kristančič Mirko, 1926, Medana; Kristofič Albin, 1912, Kristofič-Pazin; Križ Josip, 1909, Draga pri Čabru; Križaj Miroslav, 1903, Zagon pri Postojni; Kirže Friderik, 1917, Stuki pri Ptuiju; Križanič Jožef, 1926, Gologorica-Pazin; Križnar Blaž, 1919, Mace-ni-Bistrica; Krošnjak Jožef, 1902, Gola Gorica; Krpan Jožef, 1890, Renče; Kukuljan Dragutin, 1923, Zamet-Kastav; Kumar Ivan, 1906 Kojško - Gorica; Kvaranta Abraham, 1906, Pulj.

Ladovac Ernest, 1922, Pazin; Lah Nikolaj, 1892, Dornberg; Laharnar Franc, 1913, Ponikve ob Soči; Lanža Ivan, 1917, Oriž-Pazin; Leban Angelj, 1923, S. Peter pri Gorici; Leban Ivan, 1926, Zagorje pri Gorici; Legovini Viktor, 1915, Kaštelir - Istra; Lekič Vink, 1924, Podbilo; Lešnjak Stepan, 1920, Gornja Bistra; Levačič Franc, 1903, Štrukovec; Levačič Nikola, 1910, Ist-Zadar; Licul Anton, 1926, Šumber-Pulj; Licul Anton, 1927, Šumber-Pulj; Licul Jože, 1891, Šumber-Pulj; Licul Ottavio, 1924, Šumber-Pulj; Liklu Jože, 1926, Grašice pri Ptuiju; Liničar Alfonz, 1909, Sv. Lucija; Lipušček Anton, 1915, Tolminski Lom; Logar Franc, 1899, Koreto-Idrija; Lokatelj Angelj, 1913, Osp-Istra; Lombardo Jakob, 1912, Trst; Lončarič Mirko, 1921, šilo-Krk; Lovrečič Anžel, 1919, Pulj; Lovrič Anton, 1924, Krk; Lovrovič Marian, 1920, Sušak; Ložnjak Vinko, 1921, Dolac; Lukarič Ivan,

1923, Crikvenica; Kukež Dante, 1901, Ortič-Pazin; Lukin Franc, 1909, Kale-Preko; Lulik Jožef, 1918, Sv. Križ-Gorica; Lužnik Josip, 1925, Gorica; Madrušan Anton, 1905, Madrušani-Istra; Madrušan Vital, 1897, Pulj; Majorana Renato, 1921, Reka; Mazaž Franc, 1909, Rab; Malič Viljem, 1910, Vertojba; Malnar Peter, 1914, Ferbezarji pri Čabru; Malnar Vladimir, 1913, Črni Lazičabar; Malner Vladimir, 1923, Prezid; Mandič Nikola, 1920, Čučevica; Mandušič Jože, 1921, LAVORIKA-Istra; Manfreda Viktor, 1907, Sv. Lucija; Manta Domenico, 1907, Ronki; Marega Ferdo, 1906, Monfalkone; Marega Karel, 1902, Pulj; Maričević Josip, 1896, Pulj; Marinac Ivan, 1923, Pulj; Marinac Isak, 1918, Marina-Istra; Marinič Mirko, 1915, Sušak; Marinič Josip, 1889, Sv. Lepart; Markežič Viktor, 1910, Pulj; Markovčič Anton, 1916, Krušičevica; Martinčič Gildo, 1927, Labin-Istra; Marušič Avgust, 1910, Opatje selo pri Gorici; Matakovič Slavko, 1926, Česljakovac; Matejčič Josip, 1922, Velike Drežice pri Sušaku; Matesič Remigio, 1909, Sušak; Matetič Vinko, 1906, Reka; Matiasi Mihael, 1905, Smoljan; Matič Kazimir, 1911, Linear-Pazin; Matjačič Stjepan, 1922, Hemoševac; Matko Štefan, 1928, Brlečić; Matkovič Bruno, 1926, Pagubica-Istra; Matkovič Lojze, 1919, Pagubica; Matkovič Slavko, 1926, Selo Česljakovac; Matuhina Ivan, 1919, Rebani-Istra; Maurič Andrej, 1921, Vrtače od Soči; Maurič Anton, 1928, Medan; Maurič Rudolf, 1915, Vrtače 64 - Garica; Mavrič Cvetko, 1929, Medena; Mavrič Mario, 1922, Pevma; Meden Feliks, 1909, Fazan-Pulj; Merlak Oton, 1928, Trst; Mihalič Dinko, 1923, Baška (Krk); Mihelj Jože, 1897, Trst; Miklavčič Bohomir, 1919, Studeno pri Postojni; Mikulandra Marian, 1921, Barbiči-Istra; Milovanović Marcel, 1927, Vila Beziči-Pulj; Milavec Alojz, 1897, Studeno-Postojna; Milavec Karol, 1918, Studeno, Postojna; Meletič Gueri-no, 1920, Sv. Nedelja; Miletič Josip, 1915, Mali-Turin (Istra); Miletič Viktor, 1918, Letajac; Mileva Josip, 1916, Pulj; Milič Josip, 1922, Trst; Milič Jožef, 1923, Marepnič; Milič Nikola, 1920, Krbavica, Lika; Miljavec Alojz, 1916, Miljavec, Pazin; Milotič Josip, 1924, Jasikin, Istra; Milovič Josip, 1926, Slivnica; Mino Andelmo, 1901, Rovinj; Miskič Peter, 1925, Udine; Misič Pio, 1925, Budigoj; Mitkovič Velimir, 1921, Sušak; Mocchi Antonio, 1912, Benazici Pazin; Močibob Jakob, 1909, Krajba, Pulj; Močnik Ivan, 1892, Kojca, Crkno; Madrušar Roman, 1911, Madrušan žmij; Madrušan Slodan, 1894, Pulj; Mohar Janez, 1926, Nageljček; Moholo Marjan, 1925; Mohorio Stelvio, 1918, Lovrana; Mohorič Angelo, 1925, Labin; Mohorič Anton, 1899, Labin; Mosnin Blaž, 1926, Trostibrban; Mozetič Jože, 1901, Trst; Mudnič Ante, 1901, Ugijana; Mušica Anton, 1921, Trst.

Nočinovič Lino, 1923, Keršan, Istra; Nadu Jože, 1909, Trst; Naglič Artur, 1927, Ist pri aZdru; Naglič Franjo, 1908, Tršče, Čabar; Nagode Ivan, 1903, Vrtače; Nanut Viljem, 1925, Štandrež; Nappi Anton, 1905, Sisano, Pulj; Nikolaček Karel, 1911, Roč Nikov

Pisma iz naše primorske

Marija Bandelj je prejela pismo iz Sv. Tilha pri Komnu, piše ji mati:

Draga Marija in Mirko!

Po dolgem času vam popišem naše novice ki so tako strašne da še jih ne da vsih popisati, vem da ste jih dosti že sami čitali. Prvo vam naznanjam da živimo vsi kar je naše družine. Hiša nam je pogorela 10. novembra 1943. zažgali so jo Nemci. Pobrli so nam tudi vso govejo živino. Pepeta po Nemci iskali, ker je zbežal od doma. Mene so po nemško vprašali kje je in me strašili, jaz sem vedela kaj me vprašajo toda nisem hotela nič povedati. Zaklenili so me v hišo, medtem ko so požigali hlev, potem so me komaj odprli, tako je gorelo da ti nemorem popisati. Pogorela je do tal hiša in hlev. Jaz sem planila v hišo in zmetala skozi okno kar se je moglo nekaj živeža in obleke, potem sem šla k Lahovim kjer sem bila tri tedne.

Pepi je šel k partizanom 17. februarja 1943. Spal je pod milim nebom in lačen je bil kakor tudi v neprestani nevarnosti pred fašisti. Potem so prišli Nemci. Takrat je bil Pepi ranjen, Mirkota Lahovega so pa Nemci ubili, to je septembra 1943. ta dan je bilo dosti ljudi umorjenih. Skoraj vsi moški so šli od doma in se skrivali in organizirali v partizane. Pa so pridrvili Nemci in zahtevali od nas da jim povemo kje se nahajajo partizani, mi smo jim lagali kakor smo mogli, toda dosti so jih v takih slučajih odpeljali v Nemčijo.

Dne 15. februarja so požgali Komen, Rihenberk, Mali dol, in Tomaževico in ljudi odpeljali v Nemčijo. Sedaj se vračajo domov, toda ne vsi, mnogo ljudi je ostalo za vedno tam. Za stanovanje je vsak hlevček dober, samo da smo pod streho, nasplošno pa je zelo žalostno. Cene je prišel sedaj iz Nemčije kjer je bil 12 mesecev. Nini je šel v vojsko, Viktorija pa so Nemci ubili tisti dan ko so požgali Komen, ubitih je bilo tisti dan 10 fantov. (Sledijo osebnosti).

Pozdrave tvoja mama.

Naš rojak Saksida Jožef je prejel od očeta pismo:

Dobro jutro 3. septembra 1945.

1923, Begeč; Novak Anton, 1913, Trnovo Bistrica; Novak Jožef, 1904, Trst.

Obersnel Ivan, 1881, Tomaj; Oblak Silvester, 1919, Trst; Odoni Peter, 1900, Gračišče, Koper; Ogrič Julij, 1927, Ročin; Ogriz Andrej, 1903, Drabunče; Oplanič Sime, 1903, Brečevič, Istra; Ostrogovič Ludvik, 1912, Krk; Otta Milan, 1912, Boljunec.

Padovan Vinko, 1893, Cres; Padovan Lucijan, 1926, Trebče Trst; Pahor Franc, 1912, Opatje selo; Pahor Josip, 1900, Hudi Log, Podgorica; Pahor Jožef, 1921, Selo Opačja sela; Pahor Miroslav, 1914, Nova vas; Pahor Rudolf, 1914, Korito; Pahor Štefan, 1896, Opatje selo; Pajkovič Miha, 1920, Pajkovič; Painter Albin, 1908, Ripenda; Pamič Joahim, 1901, Sv. Peter, Istra; Pangero Lucijan, 1913, Lom, Tolminski; Parenčan Josip, 1898, Vines; Paropat Josip, 1926, Balex Ptuj; Parovel Bruno, 1927, Isola; Pastrovicchio Ivan, 1909, Vale, Istra; Pavčič Alojz, 1901, Postojna; Pavčič Bogoslov, 1908, Orehek pri Slavini; Pavletič Marjan, 1911, Adujan, Pulj; Pavetič Ivan, 1911, Sv. Lovrič; Pavlišič Josip, 1898, Zarečje pri Pazinu; Pavlovič Anton, 1924, Palčje pri St. Petru na Krasu.

Dragi Pepi in družina:

Po dolgih in strašno hudih časih je vendar dobri Bog dal, da še nekam prosto dišemo in se gibljemo. Vem da ti je dobro znano, da kmalu potem ko je nastopila fašistovska vlada v Italiji, so nas začeli na vse načine preganjati in trpinčiti. Vzeli so nam vso prostost in vsako najmanjšo kulturno delovanje. Odvzeli so nam slovenske šole, čitalnice, županstva, gmetno in moralno smo bili vničevani. Skoro vse izobražene in poštene ljudi, pridne gospodarje so pregnali ali internirali na otoke kjer so jih pretepali in izstradali. Nikjer se nismo mogli zagovarjati, niti protisi v svojem jeziku. Vojaštvo pod vodstvom fašistov kjer koli se je nahajalo se je brezvestno obnašalo napram našemu narodu. Začeli so strahovati, tepsti in krasti denar, živila, živino, streljati in požigati domove. Potem je prišel še kruti sovražnik Slovanov, kruti in ošabni. Nemeec. Kakor divja zver je razsajal po naših domovinih, vaseh, in poljih. V naši občini je bilo večje število ljudi ustreljenih brez nobenega vzroka, požgali so tudi mnogo hiš, proti Gorici, Mirnu in okolici so požgali cele vasi, Rihenberk in Komen sta popolnoma porušena. To je delal kruti Nemeec in naše izdajice. Pred njimi je vse bežalo in se skrivalo po kavernah in po gozdovih. Tudi jaz sem se moral skrivati kakor na stotine drugih. Preživel sem več časa v gozdu za Čavnom. V Tabru so zažgali več hiš in nekaj družin so postrelili. Mlin pod Tabrom je popolnoma vničen, Franjota in eno sestro so jih napol ubili in potem obdali z drvami in zažgali. Kadar so Nemci odšli iz naše vasi so ostali škvadrasti in fašisti v alpinskih uniformah, kateri so se prav kruto obnašali napram nam. Prvo so nam začeli streljati kokoši, enako so postopali tudi v sosednjih vaseh, vsak dan so imeli po sto in tudi več kokoši za večerjo. Ponoči so pili in plesali pijani. Po vino so hodili k kmetom, enkrat k enemu enkrat k drugemu nikjer niso plačali, aZhtevali so tudi od ljudi jajca, moko, fižol itd. Če kateri ni mogel jim ustreči so vdrli v hišo in vse preiskali kar so našli so odnesli. Mnogo krat so tudi strahovali ljudi postavili so človeku puško na prsa in mu zagrozili da ga ustrelje če jim ne da kar so zahtevali. Na ta način so pokradli ubogemu ljudstvu mnogo blaga, katero so potem prodajali na črnem trgu, če je kdo prišel od družine obiskati vojaka je nesel domov cele zaboje blaga. Neko noč so prišli še po pol noči k nam in so začeli razbijati po vratih, morali smo jim odpreti, pobrali so nam maslo, slanino, klobase, mleko in več pohištva, mene so pa odvedli v njih vojašnico za me ustreliti, kajti vsacega ki so ga ponoči odvedli iz doma so ga ustrelili. Tako so ustrelili Ernestota z Btege, Lojzeta od Toneta Vižintinovega, fanta od Jušteta Btegarjeve, hčer od Toneta Matveškoveca in mnogo drugih. Več od njih so odpeljali pred pokopališče in tam so jih postreljali, to so delali fašisti. Mnogo jih je bilo ustreljenih na Čukli, kjer so jih kasneje našli ljudje v enem samem jarku je ležalo 16 nedolžnih žrtvi.

Drugi dan ko so mene odpeljali v vojašnico je prišlo veliko število četnikov, med Nemci, fašisti in četniki je nastal hud spor, kar sem jaz izrabil in sem jim zbežal. Neusmiljeno so ravnali s vsakim ki je bil zaprt v vojašnici, neusmiljeno so pretepali in celo ušesa so rezali. Z menoj je bilo več od njih, katere so Nemci nameravali ustreliti pa samo eden jim je ostal.

Nekega večera so Nemci začeli streljati in metati basače, ljudstvo je pre-

strašeno zapustilo svoje domove, Nemci so to izrabili in šli po hišah, odnesli so vse kar jim je prišlo pod, pobrali so skoro vso živino, jestvine, obleke, denar in drugo. Naši Lojzki ki je poročena k Slejkotovim v Rojčah so jim vse pokradli, živino, obleko, denar, vino in en bicikelj. Fanici ki je poročena v Prvačino so jim zažgali hišo, prišli so popolnoma od vse.

Danes pa že bolj prosto dihamo, tukaj imamo nekaj Partizanov, Angležov in Amerikancev. Veselice so prireja pogostoma. V času vojne nismo mogli v grunt, če smo šli so na nas streljali, danes se vsaj svobodno gibljemo in tudi vas pričakujemo ker se vse ostalo ljudstvo vrača domov. Sledijo osebnosti.

Vas pristrčno pozdravlja vaš oče.

★

Pismo iz Pašjaka pri Reki:

Pašjak pri Reki, 15. sept. 1945.

Draga sestra Angela:

Po dolgem času ti sporočam da sem ostal živ jaz enako moja družina. Mnogo gorja smo pretrpeli tekom te krvave in krute vojne, posebno v času ko so bili pri nas Nemci. Požigali so vasi in pobijali naše ljudi, požgali so vasi: Starod, Mune, Zegani, Lipo, itd.

Jaz sem bil tudi nesrečen v tej vojni. Šola v Pašjaku je bila razrušena. Moji otroci so bili v šoli v Trnovem. Dne 6. novembra 1944 sem šel po nje da jih pripeljem na dom, ko sem šel preko Brusna na cesti je bila postavljena nemška mina. Mina je bila nastavljena za partizane, jaz sem po nesreči stopil nanjo in je eksplodirala. Vsled eksplozije sem zadobil težke telesne poškodbe z eno roko si ne morem ničesar pomagati.

Zadnje dni so Nemci ubili Jožefa Stučičevega, Rozino in Marijo Gržanovo ter Nevinko Stipanovo.

Tukaj je velika draginja, par čevljev stane od 5 do 6 tisoč lir. Lansko leto je bila velika suša. Nasplošno je veliko pomanjkanje jestvin, predvsem sladkorja. Šolo so popravili, začetkom oktobra začnejo tečajji.

Prozdrave vaš brat in svak Anton Hrvatin.

★

Naša rojakinja Ivanka Ivanič je prejela od sestre naslednje pismo:

Draga sestra:

Prejela sem tvoje pismo, veseli me da ste vsi zdravi, kar pa v moji družini. Mismo zelo nesrečni, moj mož je bil devet mesecev vumobolnici, sedaj pa je doma. Imam dvoje otrok in pri hiši ni nobenega sposobnega za delo, jaz se križam in delam za vzgojiti otroke. Da bi vsaj imela šivalni stroj, tako bi lahko kakšno liro zaslužila.

Tekom te vojne smo prestali veliko strahu, našo vas niso Nemci požgali. Našega Franeta bi kmalu ubili pred cerkvijo, njegov brat Tone je umrl mučeniške smrti, našli so ga šele čez 20 dni v Podgradu, kmalu bi ga ne spoznali tako je bil razmrvarjen in to je tudi omračilo um mojemu možu. Od naše neveste mater so jo Nemci živo vrgli v ogenj. aZžgali vas Prgarje, Buje in Podbeže, v Podbežah so vrgli 24 mož v ogenj v Tomenjah pa 46 mož. Staro Lumpovo so na postelji zaklali, Franeta in eno dekle od Andreja so tudi zaklali. Sledijo družinske stvari.

Prosim odgovora, te pozdravlja tvoja sestra.

Amelija.

Rojakinja Zorka Mihelj je prejela od sestre pismo.

Rihenberk, 22 oktobra 1945.

Draga sestra Zora in Petrina: Minulo je dolgo časa od kar nam ni bilo mogoče si dopisivati. Sedaj smo vendar spet dočakali da si bo-

mo saj pismeno kaj dopovedali o naših razmirah.

Pozdravljamo vse v vaši družini, v naši družini smo ostali vsi pri življenju, nikdar si nismo mislili da bomo ostali živi. Koliko strahu smo morali prestati vsi, stari in mladi. Vedno smo živeli v strahu in mislili zdaj bodo prišli, nas vse pobili in zažgali. Tako so se vedli Nemci, kar so oni napravili z našim narodom ni bilo človeško. Naš narod so hoteli ga uničiti na svoji lastni grudi, toda navzlic njih prizadevanju se jim ni posrečilo uresničiti svoj namen. Mi smo morali trpeti skozi 25 let pod fašističnim jarmom, zatirani in zaničevani, nismo smeli govoriti svojega materinega jezika, kamor smo šli so nas zaničevali in sramotili. Sedaj nam je vendar zasijala zarja svobode, toda nam jo hočejo vnovič odvzeti naši zavezniki, ali tega ne bodo dosegli, raje umreji nego biti vnovič sužnji, dovolj na mje bilo 25 letno trpljenje pod tujim jarmom, oni delajo znami ravno tako kot je delal prej italijanski fašizem. Ali so bile zastonj žrtvovane na tisoče in tisoče ljudi ki so padli za svobodo našega slovenskega naroda, koliko krvi je bilo prelite naših bratov, sinov, možev, očetov in nedolžnih otrok. Koliko nedolžnih sirot je ki tavajo okrog brez strehe, brez hrane, da nimajo kam položiti glavo. Drage sestre, jaz vam ne morem niti popisati ker niti ne bi verjele, ali žali Bog mi pa vse to imamo dnevno pred očmi, tukaj pri nas imamo en tak slučaj, na Kreglišču je bil oče pri partizanih, Nemci so ga ubili. Našli so ga obešenega ali so ga prej mučili ne vem. Imel je štiri otroke žive in en otrok se je rodil za dva meseca potem ko je oče umrl. Ali ni to strašno? Potem da bi videli kakšen je Komen, ni niti ene strehe pokoncu v celem Komnu, tudi cerkev je porušena in požgana. Predno so ta starili Nemci so vse popropali in ljudi so odpeljali v Nemčijo, sedaj se vračajo domov in nimajo kam iti eni so šli živeti v hleve kjer je bilo zgrajeno s cementa ni pogorelo, eni so šli v sosednje vasi. Kaj bodo začeli ti ljudje ko bo prišla zima. V naši vasi Pedrejevo so požgali polovico vasi. Zerejalavim so zažgali hlev in hram, zgorela je vsa vinska posoda, vse seno, pokrali so vso živino in prašice ki so jih imeli za ubiti na vasi. Božjakovim so tudi zažgali skeden, hram in hišo, toda ljudje so prišli in začeli gasiti in se jim je posrečilo rešiti hišo. Metkinim pa je vse pogorelo, ostal jim je pokoncu edino skedenj in hram. Našim so tudi šli na kaščo da bodo aZžgali pa je mama prosila in jokalala da naj tega ne store, komandir je prizanesel in poklical vojaške, fižol, in dva voza sena in nekaj gred, krompir ki so ga ravno pred dnevi izkopali so jim tudi pobrali, odnesli so jim vso pšenico, obleko, blašine, živino, tatu so pobrali čevlje, pobrali so vse kar jim je prišlo pod roke kar niso pojedli so pa prodajali. Joganarim so zažgali hlev in pobrali vso živino. Po tem je vojaška komanda vrnila krave, da so to storili, je šel prositi naš tata, drugega blaga in živine niso hoteli vrniti. Tončkavim so zažgali hlev. Županovim pa hišo, hlev in skedenj, hram se jim je posrečilo rešiti. Drejščkovim je zgorela hiša, hram in hlev, živina je ostala ker je bi-

Po Naših Organizacijah

OBČNI ZBOR D. K. D.
LJUDSKI ODER

V društvenih prostorih se je vršil dne 20. januarja t. l., občni zbor za obnovitev odbora. Udeležba je bila precejšnja, prisotnih je bilo 94 članov. Pričakovalo se je večje udeležbe, kajti kot je znano javnosti, naše društvo ni imelo od leta 1942. rednih občnih zborov radi dobro poznanih notranjih političnih razmer ki so vladale v tukajšnji državi.

Poročilo tov. predsednika E. Semoliča je bilo kratko in jedrnat. Obrazložil je, delovanje društva tekom zadnjih treh let. Članstvo je pazljivo poslušalo, kaj ti iz predsednikovega poročila se je marsikateremu članu osvežil spomin na resne nepravilike ki so društvu stavile zapreke od strani "najboljše na svetu". Ravno v času ko se je odigraval v naši domovini krut boj — "za biti in ne biti" — slovenskega naroda, so nam javno delovanje ustavili. Odvzeli so nam glavno: to je "Njivo", glasilo Lj. odra, ki je od začetka stopilo na stran Narodno Osvobodilne Fronte. Ostali smo moznih rok napram onim ki so črtili inuško borbo NOF. in aplaudirali delovanje zamejne kraljeve vlade. Svetovna reakcija je imela dobro naštudirane načrte: ukiniti vsako

la na paši, Rojcovim so zažgali štalo zgorelo je seno, živina jim je tudi ostala, vol ko so ga odvezali je zaletel proti Nemcem iz strahu so Nemci vse pustili. Poldo Žnidarjev je umrl na poti v Nemčijo, ljudi ki so vozili v Nemčijo so jih zaprli v vagone za živino brez jesti in piti mnogo jih je umrlo na poti za lakotjo in žejo. Kakor pripoveduje tisti ki so se vrnili so morali delati v Nemčiji, kadar je kdo obolel so ga vzeli in vrgli živega v peč. Tako je končal mož od Stefanije Kavče, ki je poročena v Brenico. Janez Jekopičev iz Škrbine. Fran Pepen s Pedrejovga poročen k Bizjakom. V Rihemberku so zažgali sledeče vasi: Vešainško vas, Vidmaršče, Polje, na Governi, Britof, Mantelovšče, pri Fruškarjevih, Korp, Birs, Bizjaki, Cvetrovš, Lojevi vse to je po tleh nevem ali bo kdaj še pozidano v Cvetrovžu in pri Birsih so nekatere hiše po koncu. . . . .

Petrina od vaših z Polja stanujejo v doljnem gradu prišli so ob vse niso imeli niti kam sestiti, letos, so pridelali nekaj vina in naši so jim posodili nekaj posode, od tvojega moža brat po imenu Jožef je umrl. Sledijo družinske stvari.

Ako boste mogle kaj poslati vas bi prosila da mi pošljete kakšno obleko ker tukaj je strašna draginja in ni mogoče si nečesar kupiti, moški čevlji stanejo od 5.000 do 6.000 lir. Našemu Pepetu so četniki vkradli čevlje ravno osem dni pred koncem vojne. Platno za rjuhe stane 400 lir, blago zakrila 500 lir. volneno blago od 1.000 do 1.400 lir meter tekom vojne se tega blaga sploh ni našlo sedaj je prišlo na dan, pa tako draga. Imam štiri hčere, velike za se poročiti.

Sprejmite mnogo pozdravov in poljubov od vaše sestre.

Smrt fašizmu!

Svoboda narodom!

delovanje in vse publikacije ki so bile solidarne z narodi, ki so vodili boj proti nacizmu in proti starim reakcionarnim klikam zamejnih vlad pred sedanjo vojno. D. K. D. Ljudski oder s mnogimi Slovanskimi organizacijami ki so odkrito branila narodno osvobodilna gibanja so bila ukinjena, kjer taki so bili interesi reakcije. Kljub temu aktivnost D. K. D. Ljudski oder ni opešala, temveč so člani in aktivisti posvetili svoje delo v pomoč jugoslovanskim narodom in ustanovili z brati Hrvati Udruženje Svobodna Jugoslavija.

Tov. tajnik M. Ščurk je podal poročilo tajništva. V svojem poročilu je obrazložil stališče tajništva zadnjih treh let, ki je bilo najbolj aktivno v zadnjem letu.

Tov. blagajnik E. Jekše je podal izvleček vsako letnih bilanc. Dohodki so vedno krili izdatke.

Da je krila blagajna stroške stoji v tem, da odbor je podvzel skrajne mere napram izdatkom, s tem da je blagajna trošila samo za neobhodne izdatke: davki, zemljišče, luč in telefon.

Hvalevrednega priznanja je vredno članstvo društva, ki je redno le z majhno izjemo plačevalo članarino. Posebno pa so priznanja vredni vsi naplačevalci, ki si neumorno pobirali članarino po mestnih okrožjih.

Z volitvami novega odbora ni šlo tako v redu kot s poročili starega odbora. Bila sta dva vzroka. Prvi zrok je bil kjer mnogi nočejo stopiti v odbor kjer se opravičujejo da niso sposobni. Drugi je pa ta, člani ki so aktivni v noših

organizacijah so že itak preobloženi z delom.

Po raznih debatah se je izvolilo nov odbor za poslovno leto 1946—47 in sicer kod sledi: Predsednik: E. Jekše; podpredsednik: F. Zajc; tajnik: Mirko Ščurk; podtajnik: J. Vižintin; blagajnik: F. Hlača; 1. podblagajnik: L. Cotič; 2. podblagajnik: F. Rjavec; knjižničar: M. Taučar; arhivar: E. Semolič; odborniki: K. Mermolja, L. Furlan, J. Poles, B. Kožuta, Mimi Lozej in Ivanka Mohorčič. Pregledovali računov, F. Cotič in S. Maurič.

Mnogo je bilo takih rojakov ki so gledali naše društvo z ceste skozi okno, v zadnjih dveh letih. Predstavljali so si da D. K. D. Ljudski oder se ne bo mogel vzdrževati radi financ. Našli so se tudi taki hakači, ki so z navnim nasmeškom izražali, da predno razobesimo Titovo zastavo v zvezdo, homo morali razobesiti rdečo, ki bo imela namesto zvezde dolga napis "HOY REMATE". Takim predvidenjem jim stavimo samo današnje realno stanje društva v pregled. Vsak drugi komentar bi bil odveč.

Tekom 20 letnega obstoja v Argentini je D. K. D. Ljudski oder moral prestat marsikatero preizkušnjo. Ravno v najbolj kritičnih časih si je društvo ohranilo svojo moralno zavednost, da ni usmerjalo svoje delovanje "za vetrovi" ki so oportunistično veli iz raznih strani.

Naša pot, je pot delavskih slovenskih mas, ki so se borile za enakopravnost svobodnega slovenskega naroda, kateri se je boril proti oficijelni kliki reakcije. Če prejšnjih režimov nismo pripoznali nikoli je naš ponos. Ponos pro-

IZ UDRUŽENJA SVOBODNA JUGOSLAVIJA — SLOVENSKI ODBOR

V začetku tega leta je naš odbor začel misliti kako bi v najkrajšem času organiziral čim več naših rojakov v vrste U. S. J. v ta namen si je naš odbor začrtal velikopotezni načrt katerega se je začela praktično izpolnjevati.

Pred štirinajstimi dnevi je bila imenovana delegacija, katera je obiskala rojake v Villa Scaso in Villa Madero, tov. H. Šuligoj in L. Gregorič sta napravila lepo število članov med tam bivajočimi rojaki, ti naši rojaki so pokazali globoko čustvo in solidarnost do trpečih sester in bratov v domovini. Da bi naša pomožna akcija zadobila čim večji razmah med tam živečimi rojaki se je organiziralo pododbor U.S.J. in v ta namen je bil sklican sestanek dne ianuarja, katerega se je udeležilo lepo število rojakov. Od našega odbora je prisostvovalo več tovarišev in tovarišica od ženskega odsaka.

Po "asadu" katerega so napravili tam bivaioči rojaki se je pričelo razgovarjanje kako boljše organizirati pomoč za naše brate. Tov. tajnik je poročal o delovanju U. S. J. od svoje ustanovitve in na do danes, omenil je kakšne težkoče je imela organizacija v svojem začetku in kako se danes razvija v mogočno pomožno organizacijo. Ob koncu je naprosil prisotne da bi od sedaj naprej tudi oni izpolnili kar je v njih močeh. Prečita-

letarcev, ki so se borili in se boré proti reakcionarnim silam, pa naj si te nadevajo raznolične krinke. t. č. podtajnik J. Vižintin.

Balance de la Comisión Coordinadora de Ayuda a Yugoslavia

AUXILIAR DE LA CRUZ ROJA ARGENTINA

Movimiento general de trabajo desarrollado de sde su iniciación, abril 1945, hasta diciembre de 1945 inclusive.

DETALES	Sumas	Saldos
CAJA		
—Movimiento de esta cuenta	107.497.89	107.137.02
GASTOS GENERALES		
—Administración, alquileros, etc.	3.804.68	3.804.68
PROPAGANDA		
—Pagado por este concepto	2.506.90	2.506.90
FIESTAS		
—Movimiento de esta cuenta	952.30	2.818.80
MUEBLES Y UTILES		
—Adquisición de muebles y otros útiles	826.80	826.80
BANCO DE LONDRES		
—Movimiento de esta cuenta	40.414.06	38.750.28
EXPORTACION Y RECOLECCION		
—Fletes, trámites de expedición, cajones vacíos, etc.	6.922.99	6.922.99
AYUDA EN EFECTIVO		
—Donaciones recibidas en efectivo	65.932.61	65.932.61
ADQUISICION DE ESPECIES		
—Ropa y otra mercadería comprada	51.713.09	51.713.09
AYUDA EN ESPECIES		
—Donaciones recibidas en mercaderías	71.477.10	71.477.10
PRIMER EMBARQUE		
—Valor de ropa enviada a Yugoslavia	39.975.45	39.975.45
SEGUNDO EMBARQUE		
—Valor de ropa enviada a Yugoslavia	83.214.74	83.214.74
EXISTENCIA EN ESPECIES		
—Valor de ropa recibida y remitida	123.190.19	123.190.19
	461.019.09	461.019.09
		139.276.21
		139.276.21

Buenos Aires, 31 de Diciembre de 1945.

ANTONIO ZASETIC
Tesorero

IVO KOVACEVIC
Secretario General

IVO SAZUNIC
Presidente

Revisores de Cuentas:

KRUNO BAVČEVIČ

MIGUEL FREDOTOVICH

PO NASELBINI

BOLEZEN

V bolnišnici "Rivadavia" se nahaja rojakinja Marija Šuligoj, kjer je bila operirana. Nahaja se v sali 12. postelja 17. Rojakinji Šuligoj, želimo skorajšnjega okrevanja.

Bolezen. — V hiralnici v Ituzaingo je bil pred dnevi operiran naš rojak Milan Mučič. Rojaku Mučiču želimo skorajšnjega okrevanja.

IZ CORDOBE ZAHVALA

Spšostovani rojak in urednik:

Dragi rojaki in prijatelji, vsem skupaj moram izreči iskreno zahvalo kateri ste mi priskočili na pomoč v tako težkih časih, priskočili ste mi na pomoč in me rešili da nisem bil primoran nadlegovat ljudi po hišah in prositi da bi mogel živeti. Brez denarja, brez dela skoraj kar bi rekel in ortopedična noga je stala 550.00 in sedaj lahko delam in hodim, noga je prav dobro izdelana tako da sem zadovoljen, ker nimam sreče da bi bil živel z mojo lastno nogo ali kaj hočemo usoda je hotela tako da me je zadela nesreča v kamnolomu v Ríos Ceballos.

Moram se tudi zahvaliti odboru in tajniku Stepanu, našega Delavskega Podpornega Društva "Edinost", ki mi je takoj priskočilo na pomoč in odbor se

na in odobrena so bila pravila U. S. J. Za tem se je prešlo na volitev pododbora, kateri je sestavljen tako: Predsednik - Alojz Čižmond; podpredsednik - Jožef Rusijan; tajnik - Ludvik Kofol; podtajnica - Viktorija Rusijan; organizirski tajnik - Ivan Sopčič; blagajnik - Franc Sluga; podblanik - Alojz Vičič.

Predstavnica ženskega odseka U. S. J. tov. Nadica Brankovič je v imenu ženskega odseka poročalo o delovanju tega odseka in ob enem je izrazila željo da bi se tudi v tem okraju ženski odsek s katerim bi skupno sodelovale in ob vsaki priliki po možnosti jim pomagale. Prisotne tovarišice so obljubile da bodo v najkrajšem času to napravile.

Vsi prisotni so pokazali veliko dobre volje do dela. Novemu pododboru želimo mnogo uspeha v tem narodnem in človekoljubnem delu.

Tajnik U. S. J.

V pomoč Jugoslaviji so prispevali sledeči:

D. Štrukelj, 2.—, A. Okroglič 1.—, L. Drenik, 2.—; A. Vouk, 2.—; K. Perič, 3.—; E. Volčič, 1.—; A. Volčič, 2.—; A. Vodopivec, 2.—; J. Vodopivec, 2.—; J. Masten, 1.—; J. Saksida, 1.00; F. Novak, 3.—; A. Ušaj, 6.—; A. Gregorič, 5.—; A. Kosmač, 14.—; A. Kosmač, 7.—; Stanko Lavrenčič, 2.—; V. Lisjak, 5.—; I. Lavrenčič, 2.—; V. Lisjak, 5.—; J. Polan, 10.—; M. Minesjan, 3.—; F. Drenek, 10.—; J. Polak, 10.—; L. Furlan, 10.—; Manufactura Arg. de Caucho, 20.—; J. Modrcin, 6.—; M. Železen, 5.—; Škrjavaj, 5.—; Z. Špacapan, 3.—; Farmacia Inglesa, 3.—; A. Bederka, 2.—; J. Košuta, 2.—; J. Mulc, 1.—; Modesta, 1.—; Arizavalaga, 1.—; Španec, 1.—; Cazolini, 1.—; Farm. Alvear, 1.—; Los Griegos, 1.—; Drobat, 1.—; Skupaj \$ 163.00.

je zanimal za mojo usodo, posebno se pa zahvaljujem članu Ivanu Jagodič kateri je zbral skoraj ves denar in hodil tudi ven na deželo do prijateljev in znancev da je pridobil več sredstev v ta tako dober namen.

Torej dajem v naznanje vsem rojakom da sem prejel lepo svoto 475.— pesos katere so nabrali na nabiralnih polah, in se še vsem skupaj iz srca zahvaljujem in upam da bom tudi jaz mogel kateremu kaj pomagati v slučaju kakšne nesreče, ali bolje da se ne bi nikomur nikoli kaj takega zgodilo.

Ostajam vaš vdani rojak in prijatelj.
Vinka Zvanut.

RESTAURACIJA
"Pri škodniku"
KROGLIŠČE IN KEGLIŠČE
Jožef Škodnik
Añasco 2652 U. T. 59-8995

KROJAČNICA
★
FRANC MELINC
★
Paz Soldan 4844 U. T. 59-1356

TRGOVINA JESTVIN
in raznih pijač
Franc Spačal
Péru 498 Villa Martelli
U. T. 741-0034

MEHANIČNA DELAVNICA
Anton Klinc
★
Tinogasta 4386-88 U. T. 50-5750

Ferdinand Cotič
Trgovina z železnino
★
Lope de Vega 2989
U. T. 50-1356

TRGOVINA JESTVIN
Srečko Turel
TRELLES 1402 U. T. 59-4104

RESTAVRACIJA
IVANČIČ RUDOLF
AÑASCO 2622

KOORDINACIJSKI ODBOR V POMOČ JUGOSLAVIJI (Pomožni Argentinskega Rdečega Križa)

in
UDRUŽENJE SVOBODNA JUGOSLAVIJA IN NJENI PODODBORI
organizirajo
VELIKI PRAZNIK NA PROSTEM
V NEDELJO DNE 10. FEBRUARJA
od 8 do 22 ure v velikem športnem klubu "Club Sportivo Dock Sud"
na Dock Sudu, N. N. Alem 1900.

S P O R E D :

Ob 8 uri: Otvoritev praznika.
Ob 9.30: Nogometna tekma med poročenimi in neporočenimi.
Ob 10.30: Balinarska tekma.
Ob 12: Asado janci na ražnju.
Ob 16: Združeni slovenski pevski zbori pod vodstvom F. Trebšeta, J. Samca in J. Krebelja, bodo zapeli več pesmi. Zapel bo tudi nekaj pesmi naš dobro poznani baritonist Angel Hrovatin.
Ob 17: Nogometna tekma za kupo Sepic.
Celi dan se bodo izvajale tudi druge proste igre, katerih se bo lahko vsak udeležil.

Potem bo ples, pri katerem bo igral tamburaški zbor "TITO".

Vstopnina: moški 1.00 — ženske \$ 0.50.

Čisti dobiček te prireditve je namenjen v pomoč jugoslovanskim narodom.

Organizatorični odbor.

LA COMISION ORGANIZADORA DE LA FEDERACION JUVENIL YUGOESLAVA

Invita

A todos los jóvenes Eslavos y Yugooslavos a concurrir el día 10 de Febrero del cte. año a las 17 horas, a la Asamblea Constituyente de la Federación Juvenil Yugooslava, que se llevará a cabo en la Sociedad Yugooslava de Socorros Mutuos con sede en la Avda. Almirante Brown 721 de esta Capital.

A esta Asamblea han sido invitados todos los jóvenes Yugooslavos y Comisiones Directivas de esta Capital y alrededores que pertenecen a las Sociedades Yugooslavas, el Sr. Encargado de Negocios de la Legación de Yugooslavia — Sr. Victor Kjuder, el Ministro de Checoslovaquia, Dr. Francisco Kanderabek, y el Comité Esloavo en la Argentina.

La Comisión Organizadora.

Vsem cenjenim rojakom SE PRIPOROČA, DOBRO POZNANA

Krojačnica v Villa Devoto LEOPOLD UŠAJ

Avda. Fco. BEIRO 5380

U. T. 50-4542

Jekše Ektor
MIZARSKA DELAVNICA
★
Dr. Luis Belaustegui 4466
U. T. 67-3621

KROJAČNICA
Stanislav Maurič
Velika izbira modernih oblek
★
Trelles 2642 U. T. 59-1232

Bar in RESTAVRANT "MIRAMAR"

PARRILLA - PRVOVRSTNA KUHINJA - KEGLIŠČE

J. LAF

Avda. Fco. BEIRO 5294

U. T. 50-4300

RECREO "EUROPA"

Lastnika brata ROVTAR

RIO CARAPACHAY

TIGRE, F.C.C.A.

U. T. 749-589

PRVOVRSTNI HOTEL

z najboljšo KAVARNO in RESTAVRACIJO

Prevoz s postaje TIGRE, F.C.C.A. do Recrea
in nazaj, odrasli \$ 1.—, otroci \$ 0.50

Keglišče, velika plesna dvorana. Prostor za PIK-NIK

P R A V I C A

Editado por las Sociedades D.K.D. Lj. Oder, S.F. D. I. Cankar y Agr. Yug. Libre - Com. Esloveno

Slovenija v Borbi za Svobodo

MIRKO G. KUHEL, tajnik
SANS-a

(Nadaljevanje)

POVOJNI PROBLEMI

Italijanska okupacija slovenskih pokrajin od 1941 do 1943 je bila krvava in zločini v nebo vpijoči. Brezobzirno in neusmiljeno požiganje vasi je bilo na dnevnem redu. Dasi vse pokrajine niso bile prizadete, so Italijani vseeno požgali in razdeljali na stotine slovenskih vasi. Ena tretjina vseh domačij in poslopij južno od Save je bila požgana in porušena.

Osvobodilna fronta se je globoko zavedala, da bo veliko pripomogla zavezniški stvari, ako napravi sovražniku čim več škode ter mu zastavi in onemogoči prevoz vojaških zalog in potrebščin po Sloveniji. Poleg tega pa je bil ta material potreben za domačo slovensko vojsko. Zavedala pa se je obenem, da bo to zastavljanje sovražnika pomenilo opustošenje in uničevanje slovenske lastine in naprav ter da bo po končani vojni vse to treba popraviti ali nanovo zgraditi. Za to se bo rabilo milijone in milijone ljudskega denarja. Toda za uničenje sovražnika in za dosego svobode se ni zdel nobena cena previsoka in nobena žrtev prevelika. Partizanske skupine so se lotile sabotaže na debelo.

Na Dolenjskem so železniške postaje popolnoma porušene, proge pa pretrgane in razdejane. Celo tračnice so partizani odpeljali s seboj. Predori, železniški in cestni mostovi in vse važne točke so bile razstreljene. V teh okrajih ni nobenega železniškega prometa; lokomotive, vagoni in tovorni vozovi ležijo v grabnih ob progih. Delavnice in popravilnice so bile

razdejane in samo v Črnomlju je bilo pognanih v zrak trinajst lokomotiv z vso opremo vred. Železnica že ne obratuje na Dolenjskem od septembra 1943. Jugo-vzhodno od Ljubljane se ni videlo ali slišalo premikajočega vlaka nad eno leto.

Vsi mostovi na glavnih deželnih cestah so porušeni, ceste pa so polne barikad in grabnov, da sovražni tanki in oklopni avtomobili ne morejo naprej. V važnih vaseh in trgih so mostovi čez reke in potoke brez izjeme popolnoma uničeni. Slovenska vojska se prevaža čez vodo na brodih. V nekaterih krajih pa so pionirji zgradili začasne lesene mostove. Nemci so za vsako ceno hoteli obdržati prometno cesto med Novim mestom in Brežicami in so jo močno zavarovali. Toda tudi tu niso uspeli, kajti jugoslovanski vojni komuniste prve dni marca 1945 je povedali, da so partizani spustili v zrak edina dva mostova med Novim mestom in Brežicami. Edina dva mostova sta bila v Kostanjevici čez Krko.

PROBLEMI OBNOVITVE

Problem obnove in rekonstrukcije v Sloveniji je ogromen. Vsa kapitalna oprema je uničena in slika opustošenja je taka, da bo po mnenju veščakov prihodnjih 15 ali 20 let dela za vse. Tako oceno so podali tehniki in inženirji slovenske narodne vojske.

Južno od Save ter na Primorskem, kakor tudi na Gorenjskem in južnem Stajerskem so partizani uničili rudnike, premogovnike, tovarne in žage, kjerkoli je bilo mogoče. Vse te naprave so služile Hitlerju in njegovi vojski proti zaveznikom. Te tovarne so seveda majhne v primeri z onimi na severnem Stajerskem in Koroškem. Rudnik za živo srebro v Idriji je zalit. Ampak uničevanje se vrši tudi na Koroškem in Stajerskem, kjer je danes osvobodilno gibanje v polnem razmahu. Hitler je proglasil te pokrajine za del "tretjega rajha". Industrialno so zelo dobro razvite. Upanje je

bil, da bodo te tovarne služile za podlago povojne rekonstrukcije Slovenije, če bi vojna preminula koncem leta 1944. Toda ker se to ni zgodilo, je zavezniška zračna sila nadaljevala, kjer so partizani prenehali. Danes je tudi večina tega industrialnega dela Slovenije v razvalinah.

Slovenski narod sam ne bo mogel obnoviti svoje domovine brez zunanje pomoči. Prebivalstvo Slovenije je padlo za najmanj 5 do 20 odstotkov v vseh letnicah starosti. V deželi je kritično pomanjkanje tovarniških izdelkov, posebno poljedelskega orodja in strojev, železniške opreme in sploh vse kapitalne opreme in tekstilnih produktov. Z ozira na obnove in rekonstrukcijo se lahko reče, da Slovenija danes potrebuje vsega, predvsem pa zadosti zdravega življa, obleke in medikalij, za pričetek pa—MILA!

ZAKLJUČEK

V tej razpravi sem skušal podati sliko o sedanjem položaju v Sloveniji na podlagi resničnih in verjetnih podatkov. Ker je poročilo skoraj stoodstotno v prilogi osvobodilnega gibanja in soglasa s programom, ki ga je načrtal Slo-

venski anrodni kongres leta 1942, Slovenski ameriški narodni svet pa dosledno izvajal pri izvrševanju svojega političnega dela med ameriški Slovenci in deloma tudi med drugimi Američani, bodo naši nasprotniki — to je nasprotniki pravega osvobođenja slovenskega naroda — zopet zatulili, da smo vse skupaj izvili iz roga, da navajamo laži in prevaro in se bodo zaklinjali pred Bogom in svetom, da smo se prodali "komunistom". Taka očitanja so postala že vsakdanja stvar.

Vzlic temu pa opozarjamo čitatelje na izjavo župnika Černeta, ki je sam občutil strahote nemškega terorja nad ubogim narodom v Sloveniji; na njegovo odobrilo postopanja slovenskih "sumarjev", to je gerilskih (partizanskih) oddelkov Osvobodilne fronte, in zaničanju o "nedolžnih žrtvah". Važna je tudi izjava Toneta Fajfarja, tajnika zveze Krščanskih obrtnih združenj, v kateri je jasno in razločno povedal, zakaj je velika večina slovenskih katoličanov pristopila v Osvobodilno fronto; kaj so napravili oni voditelji Slovenske ljudske stranke, ki so vodili kampanjo proti tej fronti in so

(Konec prihodnjic)

L. ROJIC

TRGOVINA JESTVIN
TRES ARROYOS 1600
U. T. 59-2153

TRGOVINA Z ŽELEZNINO

Zaloga raznovrstnih barv in firnežev

KAZIMIR SIRK

GAONA 2369

BAZAR

CENE ZMERNE

U. T. 59-1118

RECREO "LLAO-LLAO"

RIO CARAPACHAY

TIGRE, F.C.C.A.

IZBORNA DOMAČA KUHINJA. ČEDNE IN ZRAČNE SOBE
CENE ZMERNE

Se priporoča rojakom
I. OBERDANK

Trgovina čevljev nudi izbiro povrstnih čevljev vseh vrst po res ugodnih cenah.

ŠOLSKE POTREBŠČINE

ALBERT BELTRAM

DONATO ALVAREZ 2288

LA PATERNAL

PIVARNA
KROGLIŠČE in KEGLIŠČE
DJURO KOVAČ
Sveže Pivo
★
WARNES 2113 La Paternal

Edini slovenski stavbenik v Saavedri
Vam je na razpolago za načrte, betonske proračune in firmo
Andrej Božič in Sin
Tehnični konstruktor
DONADO 4876 U. T. 70-6112

TRGOVINA JESTVIN
Oton Turel
ANDRES LAMAS 1265
U. T. 59-1892

Se priporoča rojakom
dobro znana ČEVLJARNICA
Delo solidno
L. Brankovič
MORLOTE 138 La Paternal

Kadar se misliš preseliti poslužise PREVOZNEGA PODJETJA
ANTON BLAZINA
PREVAŽANJE PO MESTU IN NA DEZELO
TRIUNVIRATO 2789 U. T. 54-0257

PLANOS - CALCULOS
HORMIGON ARMADO
CONSTRUCCIONES

Pedro Morán 5130 U. T. 50-7186
Esc. Lope de Vega 2802 50-5995

Elegantne obleke po najnovšem kroju, si lahko nabavite pri
Krojačnici "GORICA"
Fraue Leban
WARNES 2191

Josip Mlača
Mehanična delavnica
Villa Real 140 José Ingenieros
U. T. 757-640

FRANC ŠTEKAR
Stavbinski podjetnik
★
Ramón L. Falcón 6371
U. T. 64-3084

Dr.
CONSTANTINO VELJANOVICH
Sala especial para tratamientos del reumatismo y sala de Cirugía
Atiende:
Lunes - Miércoles - Viernes
pedir hora por teléfono.
Defensa 1155 U. T. 34-5319